

בשביילי דאן

לתורה וחסידות

• יו"ר ע"י חברת לומדי תורה דחסידי מודז'יץ ברהונת כ"ה מרז אדמו"ר שליט"א •

תמוז תשפ"ד

פר' פינחס

גליין ר"ג שנה ד'

עלי דשא

מרבוח"ק זע"א

פרשת פינחס

ביטול הדין הצלת הצדיקים

השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה, יא).

כנודע, דבחינת 'בני ישראל', אלו הצדיקים גדולי הדעה אנשי מעלה, והנה אמרו חז"ל 'כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים'. זהו השיב את חמתי, כלומר, שביטול מידת הדין, מעל בני ישראל, מעל הצדיקים גדולי הדעה, דבענין זה שהשיב את חמתי וביטל את הדין למעלה, הציל את בני ישראל - אלו הצדיקים.

תשובה בריבוק חברים

הנני נותן לו את בריתי שלום (כה, יב).

הנה העיקר הוא שלום, שכל אחד מחזק את חבירו ומעוררו לשוב בתשובה, כמו שכתוב 'חבור עצבים אפרים הנח לו', 'חלק ליבם עתה יאשמו'. ופירוש הדברים הנה אמרו חז"ל אין ועתה אלא תשובה. וטעם הדבר, כי עיקר התשובה לבל להסתכל הרבה על מה שעבר, רק לראות לתקן מעשיו ולהבא, להיות טוב מעתה, כי מה שעבר אין רק העיקר לקבל על עצמו להתחזק לעבוד את השי"ת מהיום להתחזק בעבודתו ית"ש. וזהו הפירוש ועתה מהיום ולהלאה. והנה כשישראל הם ביחד כל אחד מעורר את חבירו לשוב אל ה', אולם אם חלק ליבם, פירוש כשעשה ח"ו מחלוקת אז ועתה [שהוא תשובה] יאשמו יחסרו ח"ו בחינת עתה שהוא תשובה.

(הרה"ק רבי יחזקאל מקאמירי זצוק"ל)

כוח המנהיג עם כל אחד

ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת ידך עליו (כו, יז).

ופירוש איש אשר רוח בו, כאשר שאלת שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד עכ"ל. ויש לדקדק שהיה לו לומר, שיוכל להלוך עם רוחו של כל אחד ואחד, וכמו אשר שאל לעיל. 'יפקוד ה' אלוהי הרוחות לכל בשר איש על העדה', ופירוש 'אמר לפניו רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו', עכ"ל.

ברם י"ל, כי באמת איך יתכן למנהיג שילך עם רוחו של כל אחד ואחד, הלא אין זה אלא הפכפך. לכן זה הפירוש בדיוק הלשון 'שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד'. היינו אדרבה שלא יסכים עם דעת כל אחד, אלא כח זה יהיה לו שיוכל להיות 'כנגד' רוחו של כל אחד, ממילא יהיה חביב לכל אחד ואחד. זהו דברי רש"י 'כאשר שאלת היינו גם שם הכוונה במשאלתו, מה שאמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד לפי דעתו. לא אמר, שיהא סובל דעת כל אחד ואחד, כי באמת יתכן זה, להיות הרבה הפכים בנושא אחד, אלא הפירוש הוא, שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעת עצמו הוא, וד"ל. (אמרי שאול)

לצרף הרהור טוב למעשה

שנים ליום עולה תמיד (כה, ג).

איתא במדרש 'אין העולה באה אלא על הרהור הלב. ופירוש הפשוט היא על הרהורי עבירה. ויש לומר עוד על הרהורי מצווה וכמו אבן טובה שהוא קטנה צריך דקה מן הדקה וכמו אבן טובה שהוא קטנה צריך לצרור אותה בשמלה כד שלא תאבד, כך כשנפול לאדם במחשבתו איזה הרהור טוב ורעותא דלבא לעבודת הבורא, צריך לעשות מיד איזה עובדא טבא ולצרור את הרהורו הטוב במעשה טובה, והוי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ויש לה קיום, ובאם לאו הוא כלה ונאבד.

וזהו שאמרו אין העולה באה אלא על הרהור הלב, היינו לכפר על הרהורו הטוב שהלך לאיבוד על ידי שלא עשה מיד איזה מעשה טוב. ועיין בדברינו בפרשת וישלח על הכתוב 'ויצב יעקב מצבה במקום אשר דיבר איתו', ובפרשת תרומה על מאמר חז"ל 'מעשה רוקם מעשה חושב - שרוקמין במקום שחושבין, והבן.

ימי בין המצרים

הענין אשר קוראים פרשת פינחס בבין המצרים,

אפשר לומר דאיתא בגמ' (תענית כו:) 'אמר רב אסי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר ויאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה אמר אברהם רבנו של עולם שמה ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה א"ל לאו אמר לפניו רבש"ע הודיעני במה אירשנה א"ל קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת וגו' אמר לפני רבש"ע תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין ביהמ"ק קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות בזמן שקוראין בהם לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עוונותיהם', ע"כ. משום כך קוראין פרשת פינחס שהיא פרשת קרבנות המעדות בימי בין המצרים, שעל אף שחבר בית המקדש בימים אלו, הזכות של עם ישראל בארץ ישראל הוא בזכות הקרבת הקרבנות, וע"י לימוד פרשת הקרבנות כאילו הקריבום.

ועוד אפשר לומר בזה, דהרי יש קרבנות שבאים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, ואיתא בחז"ל דכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, וע"כ בימי בין המצרים שבהם נחרב בית המקדש ועדיין לא נבנה והרי הוא כאילו נחרב בימיו, קוראין בפרשת פינחס שהיא פרשת הקרבנות שהם מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו. וכשם שהקרבנות מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו כך הם מכפרים על בני ישראל שלא יהיה כאילו נחרב בימיו. (נחלת דן)

ליקט וערך הרב יצחק קרמילובסקי

בשביילי המערכת

חופשה ארוכה מירי...

צעדתי שם השבוע, לצד המים הלוחשים של הכינרת החשוכה. שעת ערב, הרחובות ריקים מאדם, חנויות סוגרות את שעריהן, ואני, בהוראת רופא, מתהלך לבריאותי באוויר הקריר והצלול.

מעבר לימה הרי הגולן האפלים, טומנים בחובם סודות ואיש אינו פוקד אותן לבדוק מה הן מסתירות. שעת מלחמה איננה זמן לטיולים. פסייעתי נמרצות אך שקטות. מתחרה הנני בגלים העדינים שלצדי. בית החיים העתיק מפאר את הצד השמאלי של הכביש. אוי, הייליגע צדיקים.

על הספסל בהמשך הדרך אני מבחין בו. עלם צעיר, לבוש צבעונים. כיפה לבנבנה מונחת על ראשו ברישול. והוא בוכה. נער בוכה אינו דבר שרואים בכל יום. זאת הסיבה שלמרות שאינני נוהג לעצור ולשוחח עם נערים בסגנון זה מפני שאיני עוסק בקירוב כמקצו וחושש הנני להזיק יותר מאשר להועיל - כאן שיניתי ממנהגי.

עצתי במרחק שני מטרים ממנו. שיבחין בי - אבל שתהיה לו האפשרות לחמוק. הוא הליט את פניו העדינות בכף ידו האחת. בוכה חרישית. ואני ממתין לו.

דקה. שתיים. ושלוש.

והוא בוכה, ולבסוף מפטיר לעברי: "מתי זה כבר ייגמר?"

התקרבתי, מגיש לו ממתח, הוא לוקח אותה בחוסר נעימות.

"איפה אתה גר, ידידי?" שאלתינו רכות. הוא מפנה את השקית שעל הספסל לצידו. מזמין אותי בלי מילים להתיישב.

"עכשיו עכשיו אני נמצא כאן יחד עם המשפחה שלי, במלון 'קיסר' בטיילת."

מלון קיסר? אואה, זהו מלון משוכה. חמישה כוכבים נדמה לי. לא מתאים לציבור שלנו - אבל מלון ששמעו הולך לפניו. ככל הנראה מדובר בבן למשפחה אמידה.

"נו, ואיך התנאים שם? טובים?" אני שואל.

"אתה יודע איך זה מלון?", אני בהחלט לא יודע איך זה, "יש בריכה, ארוחות בוקר עם עשר סוגי גבינות וחמש סוגי חביתות, ומוקרמים וקורנפלקסים ומעדנים וקינוחים, וארוחות ערב בשריות עם אפשרות כמעט לא מוגבלות, ויש נוף לכינרת, וכורסאות, וחדרים עם מזרנים עבים. מלון!"

אני נדהם לשמוע את התיאור הסגוני. פיסת גן עדן בתוך טבריה שלנו!

"ומול שפע כזה אתה בוכה?" העזתי לננוט בו קלות.

"אוי, כבוד הרב" הוא מניף את ידו בביטול, "מה' תה לא מבין? אני נמצא כאן כבר יותר מתשעה חודשים! אנחנו מפונים מהעוטף. הדירה שלנו נהרסה בטבח, ניצלנו בנס! אתה רואה את הכיפה הזו? היא חדשה כאן, מהחודשים האחרונים..."

"אני לא רב עם אף אחד", החורתי, "אז אתה בוכה בגלל משהו שקרה לפני תשעה חודשים? לא הספקת להירגע?" הרגשתי שאני מגויס, אבל התדהמה בערה בי. לא שאני מולזל חלילה, אבל תשעה חודשים זהו זמן מספיק כדי להתנער מהעצב והכאב!

"עוד יותר", הרמתי את קולי, "אני מניח ששם לא התגוררתם בפאר ופינוק שכזה, אני טועה?"

"לא", אישר הנער, "גרנו בבית פשוט, חד קומתי".

"והנה, תראה כמה טוב, במקום בית קטן - קיבלתם מלון חמישה כוכבים למשך כמעט שנה שלימה! אתה יודע כמה זה היה עולה לכם אילולא המלחמה?" הוצאתי את המכשיר הקשר והקשתי על מחשבון. מאתיים שבעים ימים כפול שבע מאות ש"ח (לפחות) למשפחה... "ובכן, תקשיב טוב, הרווחתם מאה שמונים ותשעה אלף שקלים! מדוע אתה מתלונן?"

"אוי, כבוד הרב, אני רואה שאתה באמת לא מסוגל להבין אותנו. כי מה שווים לי הכורסאות והנופים, הארוחות והפינוקים, המתנות והבריכות - אם אין לי בית לחזור אליו בסוף היום!"

"אתה יודע מה זה בית בשבילי? בית זה עגוועים, זה זיכרונות, זה אהבה ומשפחתיות שכמעט אי אפשר להרגיש כאן בין כל כך הרבה זרים, בית זה אבא ואמא שפנייים אליך, בית זה תמונות והוויו, חברים ובית ספר..."

"שום נופש, כבוד הרב, שום נופש בעולם לא יוכל למלא לי את החסר של בית. ועל אלה אני בוכה!" עיני מלאו דמעות. אוי טאטע.

זה בדיוק מה שקורה איתנו. קיץ, בין הזמנים, עסקים, התרוצצויות, חתונות ושמחות ברוך השם, טרדות, הפוגות, הנאות וחוויות... גלות נוחה יש לנו לאחורונה.

אבל שום דבר לא ימלא את חסרונו של בית.

אם אין לנו כיום בית לחזור אליו, להתרפק ולהישען, לחסות ולהתמלא - מה שווים כל החדות שבעולמם? ועל אלה אני בוכה.

בשביילי ההלכה

הרה"ג יצחק שלמה פייננבום שלי"א
מו"צ בקהילתנו וראש כולל הוראה

הלכות ימי בין המצרים מ"ז בתמוז עד ראש חדש אב (ג)

רקודין ומחולות

- א. לדעת השו"ע יתכן שאין איסור בריקודין ומחולות, ולדעת הרמ"א אסור לעשות ריקודין ומחולות.²
- ב. הגדרתם של ריקודין ומחולות הם ריקודין סוערים הנוהגים בשמחת חתן, אבל ריקוד איטי (שנותנין ז' לה) ומסתובבים מעט אינו מוגדר כריקוד של שמחה.³
- ג. ולדעת הרמ"א הוא הדין שאסור לנגן בכלי שיר או לשמוע שירים ומחולות מטייפ בימים אלה.⁴
- ד. שירה וואקולית - באופן שעשוי באומנות שכמעט אין להבחין בינו לכלי נגינה דינו ככלי נגינה.⁵

תספורת

- ו. לדעת השו"ע מותר בתספורת, ולדעת הרמ"א נוהגים להחמיר מ"ז בתמוז.⁷
- ז. בעל ברית מותר להסתפר לכבוד המילה.⁸

אכילת בשר

- ח. יש נוהגים שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בשבת זו, ויש שמוסיפין מר"ח עד התענית, ויש מוסיפין מ"ז בתמוז.⁹

ים ובריכה

- ט. מעיקר הדין אין איסור לילך בימים אלו לילך לים או לבריכה, אף אם לא התחיל קודם בין המצרים,¹⁰ אלא שיש להרבות בזהירות במקומות אלו ברוחניות ובגשמיות.

תענית

- י. יש מתענין מ"ז בתמוז עד ת"ב.¹¹

תקון הצות

- יא. ככוונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויבכה כמו חצי שעה.¹²

בהלכות האמורות ישנם דברים שמקילים בהם, והם אמורים הוקא בימי בין המצרים עד ראש חדש אב, אבל מראש חדש אב ואילך מומעטין בהם בשמחה, ולכן אמורים יותר בהלכותיהם ויש בהם חומרות ומנהגי אבילות נוספים.

1. דלדידיה לא נתחדש דיני אבילות בימים אלו.
2. כמבואר במג"א ס"ק י', ובמ"ב ס"ק ט"ז בשם הא"ר.
3. ראינו לגדולי הפוסקים שלא החמירו בזה בימים אלו.
4. כן מורים בעלי ההוראה, ובשעת הצורך יעשה שאלת חכם, וניגונים איטיים, או ניגוני רקע המלווים לסיפורי ילדים וכל כיו"ב, יש לעשות שאלת חכם בכל מקרה לגופו.
5. הוא פשוט כיון דיסוד האיסור אם הוא דומה לריקודין ומחולות, ובאופן זה לא גרע מריקודין ומחולות.
6. כמבואר בס' תקנ"א ס"ב תספורת שבוע זה אחד ראשו ואחד כל שער שבו אסור, ומיניה דעד שבוע שחל בו הכל שרי, אמנם בכף החיים ס"ק מ"ה וס"ק ע"ח כתב דמנהג הזקנים שלא להסתפר כלל לפני אותה שבוע כדי שיכנסו ליום התענית כשהם מנוולים וגוערים מאד למי שיספר, אבל לכבוד שבת שרי יעו"ש.
7. כמבואר בהג"ה שם ס"ד, וע"ש במ"ב ס"ק ט"ו ואחד האיש ואחד האשה שוין לאיסור, ואפשר שיש להתייר באשה לגלח ריבוי שער דצדעין עכ"ל, ויש שהתירו לאשה להסתפר אפילו בשבוע שחל בו ת"ב וכמבואר בכף החיים ס"ק מ"ז, ותעשה שאלת חכם.
8. הוא פשוט וק"ו ממש"כ הפוסקים לגבי ברית מר"ח אב אה בשעת"י תקנ"א ס"ק א' ובשער הציון שם ס"ק ד', וכ"ש דמותו ללבוש בגדים חדשים דמדינא לכל אחד שרי וכנ"ל.
9. שו"ע ס' תקנ"א ס"ט, ולהלכה כתב המ"ב ס"ק נ"ח דנהגו שלא לאכול בשר וכו' מר"ח אב ואילך, וכתבו הכף החיים ס"ק קכ"ט ודע שהשו"ע שהזכיר מנהגים אלו ללמדנו דהוי מנהג כשר אף לאותם שמוסיפין מ"ז בתמוז ולא הוי כיהורא והדיוטות ע"ש, וע"ע בכף החיים שם ס"ק ק"ל וז"ל ומנהג אשכנז היחידים מנעים מבשר ויין מ"ז בתמוז ואילך וכו', וכן כתב בסדר היום **ראוי לכל ת"ח לנהוג כן מ"ז בתמוז אם בידו לעשות שאינו הלוח**

בשביילי רבוה"ק

הרב שמואל קרימלובסקי

תפילת הדרך של החסיד בנסיעה אל רבו

צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. י"ל דהנה בתפלת הדרך נקטמנו ותמינו לכן ולחסד צעייך וצעני כל רואינו. והנה הצדיק כשנוסע בדרך הכל רל"ן לכצודו כצוד גדול כידוע. ויש לו חן צעני הצריות די והותר ואין צריך לבקש ע"ו. אצל אינו יודע אם זאת היא לכן צעני ה'. וכל תפילת הדרך שלו הוא רק ותמינו לכן צעייך. אצל חסיד ההולך לרבו צמקלו וצרגלו והוא מצוה צעני הצריות צאין מכיר אמו. אמנם צעני ה' הוא ודאי לכן ולחסד. נמצא כל תפלת הדרך שלו הוא ותמינו לכן ולחסד צעני הצריות. ופס"כ צדיק. ה' הוא בכל דרכיו פי' צדיק כל תפלת הדרך שלו הוא רק ה' היינו שימנא חן צעני ה'. ומסיד. בכל מעשיו התפלת הדרך שלו הוא שימנא חן צעני הצריות צעני כל רואינו. וד"ל. (דברי ישראל - כללי אורייתא)

מי יודע מה הם מחשבותיו ואם כן לא שייך בהם להתפלל שיהיה לחן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו שהרי הרואים אינם יודעים בהם ומה שייך שיהיה להם לחן וחסד, ואילו בעיני ה' הרי בודאי אם מהרהר באהבת ה' ובראתו וחושב איך לעשות המצוות ולדקדק בהם הרי בודאי זה לרצון לפני ה' ואע"פ שיש מקום להוסיף ולבקש שיהיה יותר בכמות ויותר באיכות אך הוא בודאי לרצון ואין כ"כ מקום להתפלל על זה תפילה מיוחדת אלא על המעשים שהם יכולים להיות באופן שיתקבל בעיני הבריות ויכול להיות שלא, וכן יכול להיות שיעשה במחשבות פניות וגאווה ויכול להיות שלא על אלו צריכים לבקש ולהתחנן.

תפארת מן האדם

ואין אנו עוסקים בשוטים העושים מעשים בלא תכלית ואם כן הרי הדבר פשוט שהרצוי הוא שיהיו המעשים מקובלים לפני הש"ת דהיינו שיעשה לשמה ולא לשם כבוד וכסף וכן שיהיה רצוי בעיני הבריות שלא יאה מזור בעיניהם, וכמו שאמרו במסכת אבות שהדרך שיבור לו האדם שתהיה לו תפארת מן האדם, וגם בעצמו יעשה כרצונו לעשות נחת רוח לה' שזוהו רצון יראי ה' ובמקום זה נוגעת מלחמת היצר שכאשר עושה לרצון הש"ת לפעמים קשה להיות לרצון הבריות וכאשר עושה לרצון הבריות יקשה להיות לרצון הבורא ועל זה באה התפילה הזו.

זוה עיקר התפילה

בזה יש חילוק בין הצדיקים שהם המנהיגים לחסידים, שהצדיק אינו יכול להצפין מעשים, אותם שהם בעיני הנהגת הציבור, וממילא יש לו כבוד גדול בזה צריך סיעתא דשמיא שיהיה באופן הרצוי שיוכל לקים ולעשות לש"ש וממילא עיקר תפילתו היא לגבי מציאת חן בעיני ה', אבל החסידים אין מי ששם עליו עינו ויש באפשרותו להצניע מעשיו ולנהוג כאחד האדם ולכן בזמן שנוסע אל רבו הרי הוא עושה את המוטל עליו בזה פניות ובלוי גאווה, אבל אדרבה זה עצמו שהוא הולך ולבו למעלה ועיניו למטה לפעמים מקשה עליו שהוא טרח בעיני רוח ואין שאר ואנשים מבינים את רצונו ואת כוונתו, וכשמציעים לו עיני גשמיות והוא מסרב להם נראה בעיניהם כאיש משונה ומבוזה, וכשהוא דואג לעצמו בעיני עבודת ה' הופך אצלם מעט למטרד וצריך סיעתא דשמיא שיתקבל הכל כראוי וזו עיקר תפילתו.

על הצדיקים ועל החסידים

בתפילת הדרך תקנו לנו לומר ותננו לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו ובאמת זה נחלק לשתי בקשות א. תתנו לחן וחסד בעיניך דהיינו שנהיה עושים מעשים שיגרמו לנו להיות לחן בעיניך, ועוד בקשה שניה שגם בעיני הרואים דהיינו שאר האנשים שסביבותינו נהיה לחן וחסד בעיניהם, ורבינו חילק בקשה זו לשני סוגי אנשים, הצדיקים והחסידים שנוסעים המקום למקום.

מתאווה לתפילתן של צדיקים

והנה בלי ספק אדם רוצה שיהיה נושא חן בעיני הש"ת שהרי זה תכלית הכל לעשות לו נחת רוח, אך גם בלי שיהיה לרצון אצל חבריו ג"כ א"א, וכמו שאמרו או חברותא או מיתותא, ושני דברים אלו בו ככל הדברים שאדם נזקק להם שצריך להתפלל שיהיו לו, ומי שאינו צריך לכלום ומגריש שיש לו הכל ואינו מתפלל הרי הוא כמו הנחש שאומר לו הש"ת שיאכל עפר יהיו מוונותיו מצויים לו ולא יצטרך לבא אליו ולא יהיה לו שיג ושיח כי אין הש"ת רוצה בקרבנות, אבל היותר טוב הוא שאדם מתנהל בין משברי החיים ונזקק לצרכים הרבה ומבקש אותם מן הבורא, ומצאנו ג"כ שהקב"ה לפעמים מונע טוב מן הצדיקים כדי שישמע קול תפלתם.

תפילה ללא הפסקה

וכבר פירשו לנו רבותינו שבעיני עבודת ה' צריך אדם לבקש ולחזור ולבקש ולרצות להוסיף ולהשיב מעשיו יותר ויותר ולא יסתפק במה שיש לו אלא אם רואה שהצליח בעבודתו יראה איך ללחום יותר עם היצר"ר ולהגביר חיילים לתורה ועבודה ולא יאמר כבר התאמצתי די ומעתה רק אשמור להתנהג לפי מה שקניתי לעצמי עד היום, וכמו שאמר הרה"ק מקוזמיר שחסיד הוא כמו מצה טייגלעל (עיסה של מצות) שכל זמן שנוסעים בו הוא כשר ואם עוזבים אותו הרי"ז חמץ, נמצא שבעיני עבודת הש"ת ישנם שני סוגי א. הצדיקים ב. החסידים. ואין עוד משום שכל זמן שלא נעשה מנהיג ורבי הרי תפקידו הוא להיות חסיד וכאשר נעשה רבי אז כבר יודע בעצמו מה לעשות ומה דרך עבודתו.

מחשבה שלא לשמה

וראיתי בספר אחד שכתב שבעיני המחשבה לא שייך שיהיה שלא לשמה או לשם פניות וגיאיות שהרי

מבי מדרשא

בשבילי הציפיה לגאולה

הרב ישעי' רטייזר

האמונה בביאת המשיח

האמונה והצפיה

בעמדינו בימים אלו בימי בין המצרים שיתפכו לשון ולשמחה, יש מקום להתבונן בנקודה הקשורה מצד אחד לימי בין המצרים אך היא נוגעת ונוהגת בכל ימות השנה.

כתב הרמב"ם בפירושו המשניות בהקדמה לפרק חלק - שם מבאר הרמב"ם את י"ג עיקרי האמונה - בזה הלשון: "היסוד הי"ב - ימות המשיח. והוא להאמין ולאמת שיבא ולא יחשב שיתאחר, אם יתממה חכה לו", ע"כ.

מבואר בדבריו שישנם שני חלקים ביסוד זה. א' עצם האמונה והידיעה שהמשיח עתיד לבא כפי שהבטיחה התורה, ב' לחכות לו, ואף אם יתממה להמשיך ולחכות. וכן כתב גם ב'ד החזקה' (פ"א מהל' מלכים ה"א): "המלך המשיח עתיד לעמוד וכו', וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי תורה העידה עליו וכו'" עכ"ל. הרי שגם בדבריו כאן מתבאר שמלבד האמונה בביאתו קיים חלק נוסף של צפיה שאנו מחויבים בו.

להאמין ולאמת שיבא

והענין דורש התבוננות ושימת לב, כי בעוד שהאמונה היא בשכל ובדעת וכל אחד מאמין ויודע שמשיח עתיד לבא בעת שיעלה רצון מאת הבורא, הרי שהצפייה לביאתו הוא ענין שעל האדם לחיות בחיי היום יום, אין הדבר מסתכם בתבונה מסוימת שלמד והפנים והבין, אלא עליו להכניס זאת לתוך לבו ולתוך עולם תשוקותיו ורצונותיו, שירצה ויצפה ויחכה לגאולה השלימה כשם שהוא מחכה לשאר דבר טוב המועתד לבא עליו, כשם שאם יבטיח לו מישהו שבימים הקרובים ישתדל לסדר עבורו ענין מסוים שנצרך לו ויכול לעזור לו מאוד, הרי שבכל רגע מצפה הוא שיתדד הענין, ובכל עת ובכל שעה משתוקק לקבל את ההודעה שהמשימה בוצעה בהצלחה, כמו כן מוטל על האדם חוב לחכות ולצפות לגאולה השלימה הכללית.

וכלשונו הנוקבת של הרה"ק מקאמארא בספר "היכל הברכה": "מה שכתב (הרמב"ם) 'להאמין ולאמת שיבא ולא יחשוב שיתאחר', פירושו, שכל אדם צריך לקיים צפית לישועה של מעלה, ולשון צפית לשון "צופה נתתיך" (יחזקאל א), כמו שצופה ומבטי בכל עת ורגע שלא יבא אויב ושווא, כך צריך איש ישראל לצפות בעיניו ובשכיות לבבו בכל זמן ועת אולי יבא באותו רגע מלך המשיח, ובכל עת יהיה לבו הומה עליו וצופה לתשועת ד', ישועת ד' כהרף עין".

שלשה דברים באים בהיסח הדעת

ואם כי מדובר במדרגה גבוהה, שאדם ייחל בכל רגע ורגע בכל ליבו לישועת ד', אך צדיקים בכל הדורות חיו כך כשהצפייה לגאולה מקיפה אותם כל היום וכל הלילה, כידוע ומפורסם. ואף אצל אנשים פשוטים יותר היתה הצפיה לגאולה מוחשית הרבה יותר בדורות הקודמים, אך בדורנו - יחד עם כל רגשות הלבבות ההולכים ומדלדלים - חלה גם ירידה גדולה בענין זה.

וכך מעיד האדמו"ר מתולדות - אהרן זצוק"ל בהקדמת ספרו "תקות הגאולה" (שנעונו בו בעריכת מאמר זה): "והנה בזמנים הקודמים היתה האמונה והתקווה לביאת המשיח חזקה וקבועה בלבן של ישראל, וזכרתי ימים מקדם שנות

באיזה אופן חייב לברוק בגדיו שלא יהיה בהם איסור שעטנז

שלא בעשרה, וכהנה רבות בפוסקים.

וכיוצא בו מבואר בגידולי הקדש (סי' לט ס"ד סק"ב) למה בדיעבד אין לאסור אם נתחדש איזה מין טריפות שיהיה שכיח חוץ מבדיקת הריאה וז"ל: היינו מטעם דמיעוט מצוי שאינו קבוע ולא נזכר בש"ס, אינו ברור לנו כלל אם הוא מצוי ממש כי אנו אין בידינו לשום חוק וגבול כמה מיקרי מיעוט מצוי וכמה נקרא מיעוט שאינו מצוי, לכן סתמא דמילתא לא נעשה החזקה היתר שבדבר זה מסופק ורפוף בידינו, אלא שמחמירין לכתחילה כשאפשר לברר וכו', משא"כ מיעוט המצוי דטריפות הריאה דתקנות קבועות שנו חז"ל בש"ס דהוי מצוי ושאסור בלי בדיקה וכו', עכ"ל.

גדר מיעוט המצוי

ג. ומפורסם שיטת המשכנות יעקב (סוף סי' יז) שעשרה אחוז נחשב כמיעוט המצוי שחייבים לבדוק, ויש פוסקים שהבינו מדבריו שסובר שפחות מזה אינו חייב לבדוק, אולם לענ"ד המעיין היטב בדבריו יראה שכוונתו לומר שבעשרה אחוז בוודאי צריך לבדוק, ובפחות מזה לא נחית האם חייבים לבדוק או לא. ומסתבר שהכל לפי הענין, שאם יש טירחא מרובה אינו צריך לבדוק כ"כ, ואם יכול לבדוק בקל צריך לבדוק אפילו באחוזים קטנים. וכיוצא בזה מצאנו שכמה מהראשונים סוברים שלכן צריך לבדוק את הריאה גם של חיות אע"פ שאינו מיעוט המצוי, כיון שקל לבדוק.

וידוע מה שכתב השבט הלי (ח"ד סי' פא) דענין מיעוט המצוי היינו שהופעת המיעוט ומציאותו הוא מצוי הרבה, דכל רוב בהמות שבעולם ובכל מדינה ומדינה מוחזקים במיעוט טריפות מחמת סיכות הריאה, ולעולם אין רוב כשירות בלי מועט טריפות והמועט מלווה את הרוב בכל עת ובכל מקום, והוא הוכחה שזה טבעית מציאותו לגדל רוב כשירות ומיעוט טריפות. ע"כ.

החשש בבגד של צמר

ד. ובנוגע לעיקר השאלה, אם קונה בגד של צמר, יש חשש שהכפתורים ועוד חלקי הבגד תפורים בחוט של פשתן, שהחוט של פשתן חזק וכמו שמצאנו בפוסקים, אולם בזמננו פוחת והולך השימוש בחוטי פשתן, ורוב החוטים הנמכרים הם חוטי סינתטיים, שהם גם כן חזקים וזולים. ולפיכך אילו היה אפשר לבדוק את הבגד בעיניים בלבד, בוודאי היה חוב להתבונן האם יש בו פשתן או לא, אבל כיון שאין הדבר ניכר לעין, והדבר כרוך בעלות וטירחא של מעבדה מיוחדת לעניני שעטנז, ולפיכך יש מקום להקל מעיקר הדין שאינו צריך לבדוק, כיון שהרוב המוחץ של בגדים כאלו אין בהם שעטנז.

רוב עשוי ממינים אחרים

ה. בגד שעשוי ברובו מחוטי סינתטיים אע"פ שמעורב בו קצת צמר ופשתן - מותר, וכמו"ש בשו"ע (סי' רצט ס"א) שאם היה הרוב מצמר גמלים [שאינו נקרא צמר] אע"פ שיש בו מיעוט של צמר כבשים, מותר לערבו עם הפשתן מפני שצורת הכל צורת צמר גמלים. אולם כל זה אם מעורבים אחד עם השני, אבל אם חלק מהבגד עשוי מצמר בלבד, אע"פ שרוב הבגד עשוי מצמר גמלים, מ"מ אסור להכניס פשתן בתוך מקום הבגד שעשוי רק מצמר. ולפיכך אע"פ שכתוב בתוית הבגד שהרוב הוא מחוטי סינתטיים, מ"מ כיון שיש גם אחוזים של צמר, שוב אינו מוכרח לומר שזה בטל.

והכלל בזה שהשאלו הבקיאם בכך, וחלק מהכללים הוא שכמה שיש הבדג הוא יותר יקר ויותר מושקע בהרבה מיני תפירות, כך עולה בהדרגה החשש לשעטנז.

ואסיים בזה בהרכת הצלחה בכל העניינים

ידידו

חיים ברכיה ליברמן

לכבוד מעכ"ת הרב החסיד עזריאל לרנר שליט"א

על דבר אשר בקשוני להעלות על הכתב בגדרי החיוב לבדוק בגדים במכון בדיקת שעטנז.

כפי שאמרת למעכ"ת, זו סוגיא רחבה שלא ניתן לסקור את כל הענין בכמה מילים, אבל אפשר לכתוב על הענין בכללותו.

חיוב בדיקת שעטנז אינו אלא אם הוא מצוי

א. איתא בשו"ע (יו"ד סי' שב ס"ב) 'הלוקח כלי צמר מהגויים צריך לבדוק יפה יפה שמא הם תפורים בפשתן'. וכידוע שהיו מקומות אצל חסידים שנהגו שלא ללבוש בגדי צמר מחשש שמא מעורב שם חוטי פשתן. וכבר הוזכר דבר זה בחכמת אדם (שער איסור והיתר כלל קו ס"ה) שראוי לכל ירא שמים שלא ילבש הבגדים של צמר שרגילין לצמוא בהן חוטיין של פשתן. אולם בחתם סופר (או"ח ח"א סי' טו) כתב שרוב כל ישראל מלובשים בבגדי צמר ואינם חוששים שמא נתערב בהם חוט של פשתן, ומ"מ הנהרג קדוש יאמר לו. ע"כ.

ועכ"פ חיוב בדיקה אינו אלא במקומות שמצוי שתופרים בהם בפשתן וכמו"ש במשנה (כלאים פ"ט מ"ז) ויבירושלמי (שם), וכלשון הטור (שם) כל המקומות שהפשתן מצוי בהן הלוקח שם בגדי צמר מן הנכרי לא ילבשם עד שיבדקם אם תפורין בפשתן. ונצרך לברר מה הגדר של 'מצוי' המחייב בבדיקה.

מה הדין אם אי אפשר לברוק אלא על ידי

טירחא מרובה והוצאת כסף

ב. והנה כידוע שיש שתי דרגות איסור בזה [והדבר נוגע לגבי עוד איסורים כגון איסורי אכילה לבדוק מטריפות ומתולעים]. א. אם מצוי הרבה כחמישים אחוז, שאז אסור מן התורה ללבוש את הבגד בלי לבדוק אם יש בו פשתן או לא. ב. אם אינו מצוי כל כך אלא הוא מיעוט המצוי שאז מדרבנן אסור ללבוש את הבגד בלי לבדוק מתחילה.

ויש תמורה לומר שבאופן שהוא אסור מצד מיעוט המצוי, אם יש בו טירחא מרובה אין צריך לבדוק. ויען שאיני רוצה להאריך ולהיכנס בתוך הסוגיא באריכות, יש לומר בקיצור שיש לחלק בין דבר שבוודאי אסור מחמת מיעוט המצוי שאז יש דעות שאין בזה שום צד קולא, אבל דבר שאינו ברור לגמרי שהוא בגדר המצוי, אע"פ שמחמירים שהוא בגדר המצוי, מ"מ אינו כל כך חמור, ולפיכך אם יש בו טירחא מרובה אפשר להקל בזה שאין צריך בבדיקה.

ויסוד הדברים מבוארים ברמ"א (יו"ד סי' ט"ב) שיש מחמירים שאם לא בדק את הריאה ונאבדה הריאה שאסור לאכול את הבהמה, והכרעת הרמ"א שאין להתיר אלא במקום הפסד גדול. ונמצא שלפי השיטות שאסור אפילו בדיעבד, אם כן גם אם יש טירחא מרובה, חייב לבדוק, [וזולת אם יהיה לו הפסד גדול כגון שאין לו מי שיבדקו שאז יש לדון בדבר שאם אינו יכול לבדוקו מותר לאכלו בלי בדיקה, ועי' פרי מגדים בהלכות יו"ט (סי' תצח משבצות סק"ד) שנשאר בזה בע"ז, ואכמ"ל].

וכן כתוב בשו"ת מנחת שלמה (תניא סימן טג) 'בענין החשש מתולעים מפני מיעוט המצוי, לצערנו הוא דבר מצוי וחמור מאד, שהרי גם ככה"ג שאי אפשר לבדוק אלא ע"י טירחא גדול מאד שזה ודאי רק מדרבנן, אפ"ה החמירו בזה הפוסקים'.

אבל אם זה דבר שאינו ברור שחייב מעיקר הדין לבדוק, דיינו אם נחמיר עליו שצריך לכתחילה לבדוק, ולא נאסור עליו שגם בדיעבד אם לא בדקו אסור לאכול, שהרי זה כעין חומרא על חומרא, ואז עכ"פ בדיעבד אין לאסור עליו אם לא בדקו. ובאופן כזה יש לדון שגם אם יש טירחא מרובה הרי זה נחשב כמו בדיעבד ואין צריך לבדוק. וראה כעין זה בב"ש (סי' סט סק"ד) לגבי נישואין

הנביא את שצוה השי"ת לעמו ישראל לחכות ולצפות כל ימי גלותינו לבא הגאולה, ולא נסתפק בידיעה עתיד הוא ובא ביום מן הימים, לא שמוטל עלינו לחכות ולצפות ולשתוק לגאולה זו.

ובצפיה זו עצמה אנו מקרבים את הגאולה, וכבר אמר ה"חפץ חיים" זי"ע במתק לשוננו, כי אף אדם פשוט אם ישמע שבעיר פלונית ישנם עשרה אלפי יהודים המחכים ומשתוקקים שיבא לשם בשביל ענין כלשהוא, הלא אם אך לב בשר לו בודאי יחוש וימהר להגיע לשם, כאשר יהודים רבים כל כך משתוקקים בכל לבם לבואו, כל שכן אם רבבות אלפי ישראל היו מחכים ומקווים בכל לבם לביאת הגאול ודאי שהיו בכך מחישים את ביאתו.

קויתם ולא נושעתם קו ושוב וקו

ודברים נפלאים אמרו חז"ל במדרש (ילקוט תהלים רמז תשל"ו): "למנצח לדוד מזמור, קוה קוית ד' ויט אלי, זהו שאמר הכתוב 'ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה קיוינו לו ויושיענו', **אין ביד ישראל אלא הקיווי, כדאי הן לגאולה בשכר הקיווי**, וכן הוא אומר טוב ד' לקווי, ואומר שבו לבצרון אסירי התקוה שמה תאמר עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, תלמוד לומר קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד', קויתם ולא נושעתם קו ושוב וקו", עכ"ל. הרי לנו בדבריהם שבשכר הקיווי עצמו כדאיים עם ישראל לגאולה.

התעוררות הלב לציפיה

אך אף אחר שיהודי מבין שרצון השי"ת הוא שישתוקק לגאולה הן מחמת ציווי הבורא על ידי נביאיו והן מחמת שבוה מקרב הוא את הגאולה עדיין נצרכים אמצעים ודרכים לעורר את התשובה והצפיה, כי הלא הם עניינים שבלב, ומה תועיל הידיעה שצריך לצפות אם הוא אינו מרגיש כך בתוכו לבו, וזאת חובתו של כל יהודי להתבונן עד כה נצרכת הגאולה לעם ישראל בכלל ובפרט, ועד כמה הוא קרובה בעזה"ת, וכך יתעורר לבו לצפיה (ובס"ד בשבועי הבעל"ט נתמקד מעט בה).

ואף אם אדם אינו יכול לבא למדריגת צדיקי הדורות שצפייתם היתה בכל רגע ורגע בכל היממה אף התעוררות הלב לכמה רגעים ביום יכולה להקרא בשם "צפייה לגאולה", כפי שכתב בספר שער הכוונות להארי"ל ז"ל: "ובאומרך (בתפילת העמידה בברכת את צמח) 'כי לישועתך קיוינו כל היום', תכוין לצפות ולקוות בכל יום ויום לישועתו יתברך, כדי שלא תתבייש בעת פטירתך כשיעמידוך לדין וישאלוך 'צפית לישועה?', כמו שאמרו חז"ל במסכת שבת פרק ב" עכ"ל"ק. הרי לנו שאף אם יהודי יעורר את לבו שלוש פעמים ביום לתשוקה לגאולה יוכל כבר להשיב בחיוב על השאלה "צפית לישועה", כי כבר נחשב הוא מצפה לישועה.

ויקויים בנו הדברים האמורים בספר "נועם אלימלך": "זכות המאמינים באמת בביאת משיחנו ומחכים בכל יום, יעמוד לנו לשבר כח הקליפות והדינים, ולקומם בית מקדשינו במהרה בימינו" אמנו ואמנו.

נעורי, איך גדלה התקוה אצל רוב רובן של ישראל, ואיך היו תמיד מדברים ומשתוקקים לזה, עד שגם אצל הנערים היתה תקות הגאולה חזקה מאד, כי כל אדם בישראל היתה משרשת זאת בילדיה. וזכרנו ששאלתי אז להגה"צ ר' ישראל פריינד אב"ד דק"ק הוניאד זצ"ל האיך אנו מדברים תמיד מביאת המשיח הלא אמרו חז"ל "שלשה דברים באים בהיסח הדעת", ואחד מהם הוא משיח, נמצא שבוה שאנו מדברים מביאתו עוד מעכבים אותו, וענה לי שמה שאנו מדברים עדיין נקרא היסח הדעת".

אם יתמהמה חכה לו

"אמנם כעת בעוה"ר ירדנו פלאים, וגברה החשכות והיאוש בעולם והגם כי ישראל מאמינים בני מאמינים הם, אמנם גדלה למאוד ההיסח הדעת, ונחלשה התקוה והצפיה לגאולה על שכמעט אין מדברים מזה".

אי לכך מוטלת עלינו החובה והזכות - ובפרט בימים אלו שמיוחדים ומיוחדים לכל ענייני גלות וגאולה, לעורר מחדש נקודה זו כל אחד כפי מדריגתו וכוחותיו.

ובאמת חובה זו המבוארת ברמב"ם דלעיל נובעת מפסוק בנביא (צפניה ג): "לכן חכו לי נאום ד' ליום קומי לעד", וכן מהפסוק (חבקוק ב): "כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, **אם יתמהמה חכה לו** כי בא יבא לא יאחר", שבזאת מעיד בנו

שיחות ושיעורים בעניני בין המצרים
בין חברים מקשיבים
026493362
בשלוחה 6/3/6

הודעה לכלל הבחורים

הבחורים המשתתפים
במבצע 'נשיח ונשמח'
מתבקשים לעדכן את כמות הדפים שלמדו
עד לתאריך כ' תמוז תשפ"ד
אצל הנציגים בשיבות
ישיב"ק: הבה"ח ישראל דן ווגר
ישיב"ג: הבה"ח בצלאל קרימלובסקי
או בקו נשיח ונשמח
0772609720

נתרם ע"י
הרה"ח שמואל אליהו קרימלובסקי הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל"ט
יה"ר שירווח רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח

השמחה במעונם

הר"ר שמואל זריל הי"ו בית שמש
להולדת הבן
הרה"ח מנחם שפירא שליט"א בני ברק
לאירוסיו הבן
הרה"ח אליעזר זריל הי"ו בית שמש
להולדת הנכד
הרה"ג יונה גריינמן שליט"א בני ברק
הרה"ח יעקב רוזנבלט הי"ו בני ברק
להולדת הנינים

11

למבחן נזר הודאה א' יום ראשון כ"ט תמוז תשפ"ד

בהגדרה האישית בשטיבלאך שנכתבו למעלה
מ%50 מלומדי עמוד הקהילה זכו:
טבריה: הרב אפרים לרנר
אשדוד: הרב דניאל קרימלובסקי
ירושלים: הרב אריה קרימלובסקי
בתגלה בין משתתפי מבחני הדף היומי
הרב חיאל קרימלובסקי

נא להתפלל ולהעתיק רחמים עבור
יעל בת צביה
רבקה בת צפורה בריינדיל
לרפואה שלמה בתוך שאר חולי עמו ישראל

02-649-3362
לשמיעת שיעורים בעמוד יומי במסכת סוכה מפי
הרה"ג אריאל רוטנברג שליט"א

- 36
- 1 שיעור יומי
 - 2 שיעור סיום שבועי
 - 3 השארת הערות עיונית על הסוגיא

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שגדבו הוצאת הגליון

<p>לע"נ הרה"ר אליהו עקיבא ב"ר דוד ז"ל טיילור נלב"ע כ"ח אדר"א תשפ"ד הונצח ע"י בנו הרה"ר אברהם יעקב הי"ו</p>	<p>לע"נ הגה"ח טוביה יהודה ב"ר אלכסנדר צבי זצ"ל טביומי - אב"ד סוכטשין - תל אביב נלב"ע כ"ד תמוז תשי"ג הונצח ע"י נכדו ישיחי</p>	<p>לע"נ מרת דאבריש ב"ר אברהם ע"ה וידבסקי נלב"ע כ"ג תמוז תש"ס הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו</p>
<p>לע"נ הרה"ר מרדכי מאיר ב"ר משה דוד ז"ל קסטנבוים נלב"ע כ"ב טבת תשפ"ד הונצח ע"י בנו הרה"ר אריה הי"ו</p>	<p>לע"נ הרה"ח מאיר צבי ב"ר יוסף משה ז"ל הרשלה נלב"ע כ"ב תמוז הונצח ע"י בנו הרה"ר יעקב הי"ו</p>	<p>לע"נ הרה"ר יהודה ב"ר מאיר אליעזר ז"ל רוטנברג נלב"ע ט"ו טבת תשפ"ד ומרת מרים יוטא ב"ר שלום ע"ה רוטנברג נלב"ע שב"ק כ"ו תמוז תשפ"ג</p>